

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ ТУРИЗМУ І КУРОРТІВ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗАГРОЗ

Процес становлення підприємництва в курортно-рекреаційній сфері України нерозривно пов'язаний зі становленням і розвитком державності, оскільки ці процеси в нашій державі, по суті, почалися в один і той самий час і постійно супроводжують один одного. Стосовно врахування об'єктивних законів ринку очевидно, що публічне управління керується ними в моделях трансформаційної, змішаної економіки та відкидає їх в умовах командно-адміністративної системи. Однак, якщо у сфері публічного управління потрібно керуватись переважно нормативним підходом аналізу ринкових процесів, за яким основна увага приділяється пошуку відповідей на актуальні питання, окреслені функціями держави, філософському переосмисленню її ролі та значення в суспільно-економічному розвитку, обґрунтуванні цілей і методів їх досягнення, визначенню завдань, напрямів і шляхів їх реалізації, розробці програм соціального забезпечення санаторно-курортного лікування й оздоровлення населення, то для державного регулювання ринку курортно-рекреаційних послуг прийнятний позитивний підхід, за допомогою якого досліджується об'єктивна реальність, аналізується економічна кон'юнктура, розглядається дійсний стан і тенденції ринкової взаємодії.

На питання, яким має бути механізм антикризового публічного управління курортами і туризмом в умовах геополітичних загроз державності та запровадження воєнного стану на території 10 областей України, не можливо знайти єдино правильної відповіді. Не може бути однозначної відповіді і щодо ефективності публічного управління в курортно-рекреаційній сфері в процесі її структурно-інституційних трансформацій і перспектив розвитку туризму в Україні на найближче десятиліття.

Актуальні проблеми антикризового публічного управління курортами і туризмом в Україні тісно пов'язувались з питаннями публічно-приватного партнерства, монополії і конкуренції, стимулювання розвитку приватної ініціативи, реалізації саморегулятивного ринкового потенціалу курортів, модернізації соціальної політики держави тощо. Незважаючи на те, що певні елементи антикризового менеджменту мають місце в сучасній практиці державного управління курортами державного і місцевого значення, спостерігається вплив інституційних та геополітичних чинників, що ускладнюють реалізацію суверенітету споживача курортно-рекреаційних послуг, у результаті чого не розкривається достатньою мірою потенціал людського розвитку, обмежується спроможність людини вирішувати соціальні й економічні проблеми самостійно.

Соціальне забезпечення послугами курортної реабілітації і лікування в умовах воєнного стану і суспільно-економічних трансформацій в Україні є невпорядкованим і недостатнім для розв'язання зростаючих потреб населення у відновленні здоров'я, а громіздка система пільг виявилася неспроможною виконувати соціальне замовлення у невідкладному санаторно-курортному лікуванні, курортній реабілітації осіб, які дійсно її потребують.

Соціальна політика держави, що ґрунтується на розподілі санаторно-курортних послуг лише часткового знімає соціальне напруження і згладжує соціальну нерівність, однак не вирішує реальні потреби населення у санаторно-курортному лікуванні, курортній реабілітації та повноцінній рекреації. Українські курорти мають отримати потужні

* *ГУМЕНЮК Володимир Володимирович* — д.е.н., професор кафедри туризму, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна, grc@ukr.net

* *ГРЕЧАНИК Богдан Васильович* — к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна, bvgrechanyk@gmail.com

фінансові стимули від держави для активізації процесів розвитку реабілітаційної та медичної складових курортного сервісу.

Довоєнний період розвитку українських курортів у ХХІ ст. характеризується багатовекторним спрямуванням курортних дестинацій для забезпечення потреб споживачів у лікуванні, оздоровленні, туризмі, спорті, рекреації тощо. Зрозуміло, що в умовах воєнного стану та ескалації збройного конфлікту соціально-економічний профіль українських курортів може бути істотно зміненим, адже окремі оздоровниці будуть вимушені працювати як військові госпіталі, лікарні, реабілітаційні центри, надавати тимчасове житло для евакуації громадян тощо.

Курортно-рекреаційна сфера і туризм репрезентують сферу послуг національної економіки з позиції внутрішнього споживання, а також розкривають потенціал гостинності нашої держави на європейському та світовому рівнях і є засобом м'якого впливу у міжнародній дипломатії. Важливим напрямом розвитку курортів державного та місцевого значення є доведення якості послуг гостинності до міжнародних стандартів, удосконалення технологій, впровадження нових видів і форм обслуговування. Однак практика функціонування більшості підприємств курортно-рекреаційної сфери в Україні засвідчує, що за ефективністю вони і досі ще не досягли належного світового рівня. Крім того, враховуючи зарубіжний досвід антикризового курортного менеджменту, необхідно зазначити, що для його практичного використання в Україні потрібно доопрацювати ряд організаційних і методичних аспектів щодо підвищення ефективності публічного управління курортами державного та місцевого значення.

Отже, у процесі формування механізму антикризового публічного менеджменту курортно-рекреаційної сфери в умовах геополітичних загроз державності слід виходити з реальних передумов і перспектив, які базуються на ринковому потенціалі адаптивних змін у функціонуванні курортів і туризму в Україні.

*Людмила ДЕЙНЕКО**
*Олена ЦИПЛИЦЬКА**

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ РИЗИКИ ТА ЗАГРОЗИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Формування та реалізація промислової політики в Україні наштовхується на численні труднощі, обумовлені як зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Закріплення неокласичної парадигми в управлінні економікою, зростання ідеології вільного ринку привели до зміщення фокусу економічної політики на інституціональні реформи і «горизонтальні» важелі впливу. В результаті промисловий сектор країни, якому належить ключова роль у розвитку та забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки, був фактично позбавлений державної уваги та підтримки, що так важлива на етапі модернізації і в умовах потрясінь внутрішньої та зовнішньої генези. Оскільки в цих умовах не стільки ринкові механізми, скільки цілеспрямоване публічне управління спричиняє вирішальний вплив на формування національної системи інститутів, необхідних для забезпечення технологічної модернізації, оптимізації галузевої структури промисловості, захисту національних інтересів, в тому числі у протидії загрозам дер-

* *ДЕЙНЕКО Людмила Вікторівна* — д.е.н., професор, завідувач відділу промислової політики, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ, Україна, deinekolv@gmail.com

* *ЦИПЛИЦЬКА Олена Олександрівна* — к.е.н., докторант, науковий співробітник відділу промислової політики, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ, Україна, o.liakhovetz@gmail.com